

ש"פ משפטים, פ' שקלים, מכה"ח אדר, ה'תשי"ב

רסו וצריך להביך מהו ענין העבודה, שע"ז ועבודתם את ה' אלקיכם;

וארון למטה שהעבד יכול להוסיף שלימות אצל הארון, דעם היונת ארון,

וארון אמיתי, מ"מ, יש גם ענינים שחסרים אצלו, וזהו עבודת העבד,

למלאות מחסורו או להשלים את רצונו, שע"ז הוא משלים את הארון

ומוזה מוכן גם שע"ז נעשה תוספת שלימות גם אצל העבד העובד. אבל

למעלה, כיון שאהו שלמותא דכולא, אינו מוכן אין שייך שם ענין

העבודה¹⁰. גם צריך להביך, שבענין זה מצינו סתירות בדברי חז"ל.

לפעמים מצינו שענין העבודה אינו נוגע למעלה, כראיתא במדרש¹² וכי

איכפת ל' להק"ה למי ששוחט מן הצואר או מי ששוחט מן העורף,

לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות, היינו, שכל ענין המצוות

אינו אלא בשביל לצרף בהן את הבריות, אבל אין זה נוגע למעלה.

וכמפורש בקרא¹³ אם חטאת מה תפעל בו ורכו פשעך מה תעשה לו, אם

צדקת מה תתן לו. ולפעמים מצינו שעבודת האדם יש לה השפעה

למעלה, כראיתא במדרש¹⁵ על הפסוק¹⁴ ועתה יגדל נא כח אד', שע"י קיום

החורה ומצוות נעשה ענין דהגדלה בשם אד'. וכן מצינו שע"י קיום

העבודה נעשה חלישות כביכול למעלה, כראיתא במדרש¹⁶ עה"פ¹⁷ צור

ילד תשי, רבזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום (היינו העדד קיום

החורה ומצוות) מחישיך כביכול כח גדולה של מעלה.

ב) אר הענין הוא¹⁸,

כמוכא בחסידות¹⁹ מעבודת הקודש²⁰, ומשארין ל

וכי מה איכפת לו כו' הוא על ארון יהוד שרוש השרשים דלי

לא איכפת ל' כלל, ואמנם לצורך הכבוד להשפיע על הראשים העליונים

8) כהבא לקמן — ראה ד"ה ועבודתם את ה' במאמר אה"ז חסידות ח"א ע' תת:

אה"ת פרשתו ע' אקצח ואילן. ע' אריט

ואילן; סה"ס חס"כ ע' רעג ואילן.

9) תקי"ז בהקדמה (ד', כ), ובכ"מ.

10) ראה גם ד"ה לא תהי' משכלה בת"א פשטתו עת. סעי"ד. אה"ת שם ע' אדנה.

11) ראה עבודת הקודש בהקדמה. שם ח"ב (חלק העבודה) פ"ג. הובא בשלי"ה שער

הגדול כט, ב ואילן. אה"ת פשטתו ע' אריט

ואילן. סה"ס חס"כ שם. וראה גם ד"ה זאת חודת העולה חרי"ת. תשי"ב. ובכ"מ.

12) ב"ר רפמ"ד. תחומת שמתי ת.

13) סה"מ עזרי"ת שם. ובכ"מ.

14) ח"ב שם. הובא בשלי"ה שם.

בס"ד. ש"פ משפטים, פרשת שקלים, מכה"ח אדר, ה'תשי"ב

(הנחה בלתי מוגה)

לא תהי' משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיו אמלא. והנה, מקרא זה

הוא בהמשך למ"ש לפני²¹ ועבודתם את הוי' אלקיכם וברד את

לחמך ואת מומיך והסירוהו מחלה מקרבך, וממשיך שע"ז לא תהי' ג"כ

משכלה וגו'²² והזכיר כאן הכהונה על ג' הענינים דבני חיי ומזונו, שתהי'

בהם הברכה צריכי ובהפלה ביותר. וברד את לחמך ואת מימך הו"ע

מזוני, ומדגיש ככתוב וברד גו', היינו, שלא זו כלכך שיהי' המזוני כפי

המצטרף, אלא עוד זאת שתהי' כזה תוספת ברכה, מזונו וריחא. וממשיך

בנוגע לחיי, והסירוהו מחלה מקרבך, ויחריה מזה, את מספר ימיו אמלא.

שהו"ע אריכות ימים. וכן בנוגע לבני אומר לא תהי' משכלה ועקרה,

שזוהי הברכה דלידת בני (השלילה דעקרה) והקיום שלהם (השלילה

דמשכלה). וכאופן שתיקיימו לאורך ימים גם לעת זקנתו כפי שמצינו

ביצק אבינו, שגם לעת זקנתו כאשר חשב שנחסר לו א' מבניו, אמר

ואי כאשר שכלתי שכלתי²³. ובהו אומר לא תהי' גו', שיש לפרישו כב'

אופנים, בלשון ציווי ובלשון הכהונה (כפי שמצינו דוגמתו בכ"מ²⁴). היינו,

ציווי שלא תהי' משכלה ועקרה (עם טאך ניט זיין קיין משכלה ועקרה),

והכהונה שלא תהי' משכלה ועקרה (עם וועט ניט זיין קיין משכלה

ועקרה) היינו, שכאשר האדם עושה החלוי בו שלא תהי' משכלה ועקרה,

אזי גם לכביטתו הקב"ה שלא תהי' משכלה ועקרה. והתנאי לכל זה הוא,

(כפי שמקדים ככתוב) ועבודתם את הוי' אלקיכם, דאף שכנוגע לבני חיי

ומזוני אמור חז"ל, שלא כזכותא חליא מילתא אלא כמזל חליא מילתא,

וכמוני אמור חז"ל, שלא כזכותא חליא מילתא אלא כמזל חליא מילתא,

בחינת המזל שאין ענין הזכות נוגע שם, מ"מ. לכתוב הכרחה כו' כזה,

חלוי בענין העבודה דוקא.

1) פרשתנו כג, כו. — חלק מהמאמר שילב גורפס בלקי"ש חטי"ב ע' 271 ואילן.

2) שם, כה.

3) ראה ד"ה לא תהי' משכלה בחרות חיים (כר ד' חשונה, ב ואילן. ביאורו²⁵ להע"ז

פרשתו תמ, א [בהוצאת החברה — ש"ב, ג]. ח"א ע' מד ואילן. ח"ב ע' תולד ואילן, ועוד

אור"ת פשטתו ע' ארומת.

4) ראה חרות חיים שם.

שנקרא שורש השרשים, אינו אלא בשם המושאל כלכל. וכמחניה זו אינו נוגע ענין העבודה, ועוד"ג אם חטאת מה תפעל כל ורכו פשיעך מה תעשה לו, אם צדקת מה חתן לו וגו'. ויאמר : ויאמר אלהינו

ג) אמונם עדיין צריך להבין, דהרי מ"ש ועבודתם את הוי' אלקיכם וגו', קאי (לא רק על מדינות דסדר השתלשלות, ששם נוגע ענין העבודה כנ"ל, אלא גם) על בחינה שלמעלה מהשתלשלות. ובהקדם הדייק²⁷ בלשון הכתוב, שיש בו סתירה מרישא לסיפא. דבתחילה אומר ועבודתם את הוי' אלקיכם וכד' גו', בלשון נסתן, כשלישי המדבר, ואח"כ אומר והסירבתי גו', בלשון נוכח, כמדבר בעד עצמו. והענין הוא^{27*} עפמ"ש

הרמב"ן בהקדמות לפירושו על התורה, שלא כתב משה רבנו התורה (ר' ספרים ראשונים) כמדובר בעד עצמו כו' אלא כשלישי המדבר, היינו, כאלו אין המדבר שם הוי' ולא משה, אלא כשלישי המדבר. וכמו וידבר הוי' אלי משה לאמר, שאין זה דיבור של הוי', שאז הוי' צריך לומר וידבר הוי' אלי, וכן אין זה דיבור של הוי', שאז הוי' צריך לומר ואדבר אל משה, אלא הוא כשלישי (לא הוי' ולא משה) המדבר ומספר אודות דיבור של הוי' אל משה, ומבואר בזה, דשלישי המדבר, הוא למעלה משניהם, למעלה מבחינת משה, ולמעלה גם מבחינת שם הוי', כי שם הוי', עם היותו הוי' הזה והוי' כאחד²⁸, הוי' שייך להתהוותו²⁹ (להשתלשלותו)³⁰, והבחי' שלמעלה משניהם (משה והוי') הוא עצמות ומהות א"ס ב"ה, שהוא המדבר ומספר (ער דעריצילט וואס איך פארגאקומען אין סדר השתלשלות) אודות הדיבור דשם הוי' אל משה, ונקרא שלישי דוקא, ע"ד מ"ש³¹ יחינו מיומיים בינים השלישי וגו', כידוע³², שיחינו מיומיים, קאי על כללות ההשתלשלות שנתלקק לשתיים, בחינת ממלא כל עלמין וכחינת סוכב כל עלמין, בחינת אורות וכחינת כלים, בחינת האור כמו שהוא לעצמו והגילוי כמו שהוא לזולתו, וכיום השלישי קאי על עצמות ומהות א"ס ב"ה. וזהו שכתחילה נאמר ועבודתם את הוי' אלקיכם וכד' וגו', ששלישי המדבר אומר דכאשר ועבודתם את הוי' אלקיכם, אזי וברך את לחמך ואת מימך, היינו, שהוי'

27) אודות פרשתנו ע' אריט. ע' ארלט.
28) חו"ג רנ"ב ב (ברע"מ). פודס שער א (31) הושע נ"ב.
29) פ"ד פ"א, א. (10) פודס שם. תנאי שהתורה רפ"ד.
30) ראה עטרת ראש שער ר"ה פרק ד. ועוד.
31) הושע נ"ב.
32) ראה אודות פרשתנו ע' אריט. שהי"מ חו"ס"ב שם ע' רפד. לק"מ דרושים ל"ה ס"ד. א וראה אודות פרשתנו ע' אריט. תנאי פרשתנו חלת, ב (שא, ג) ואילך.

לייחד ראש המחשבה כסופה כו' צורך גמור הוא. והיינו, דבבחינת ארון יחיד שורש כל השרשים אין ענין העבודה נוגע כלל, כי אם בתחלתשורת כסדר ההשתלשלות, החל מבחינת החכמה שהיא ראשית ההשתלשלות (דחכמה היא ראשית³¹), וגם למעלה מזה, כבחינת הכתר, הנה כבחינת החתונה שבה, בחינת אריך, שהיא שורש הנאצלים, נוגע ענין העבודה, משא"כ בבחינת עתיק, פנימיות הכתר³². וביאור הענין³³ שבסדר ההשתלשלות, נוגע ענין העבודה, הן בהכלים וכן בהאורות. דהנה, ענין הכלים³⁴ שהוא העלם האור הוא נתינת מקום למציאות דזולת³⁵. כי כאשר האור מאיר, אזי ישנו רק המקור, ואין שום מציאות דזולת, אבל כלים שהם העלם האור, הם נותנים מקום למציאות דזולת, ועד שבוריכו השתלשלות נחהוה מהם בחינת נבראים, ולזהיות שהכלים הם ענין של זולת, וסוף סוף הנה ע"י ריבוי השתלשלות נעשה מהם בחינת נבראים, לכן בבחינת הכלים נוגע ענין עבודה הנבראים, והיינו שיעי' העדר העבודה, נעשה פנם בהכלים. ולא עוד אלא שגם (פדאון) נוגע ענין העבודה, דהנה, אף שהעדר העבודה פוגם רק בהכלים ולא בהאור, מ"מ, ע"י הפגם בהכלים מסתלק האור מהכלי. והסילוק מהכלי נוגע גם בהאור, שהרי כוונת האור היא שיאיר כללים, וכאשר האור מסתלק מהכלי, אזי אין האור ממלא את תפקידו. וזהו שענין העבודה נוגע גם בהאור, כיון שכבעדר העבודה נעשה סילוק האור שמסתלק מהכלי, ובמילא לא נשלמת הכוליות שבו.

ויתורה מזה, שענין העבודה נוגע גם בהאור שלמעלה מהתלבשות בכלים. שהרי גם האור שלמעלה מהתלבשות בכלים, הוי' שורש ע"פ לאור המתלבש בכלים, וזהו³² שענין העבודה נוגע ענין העבודה כנ"ל, אריך הוא שורש לנאצלים³⁵, וכיון שבנאצלים נוגע ענין העבודה כנ"ל, לכן גם בשורש הנאצלים (כבחינת אריך) נוגע ענין העבודה. ורק בבחינת עתיק אמרו רז"ל וכי מה איכפת לי כו', כי בחינת עתיק הוא ארון יחיד שורש השרשים, שורש השרשים יריקא, ולא שורש הנאצלים, כיון שהוא למעלה מלהיות שורש לנאצלים. וכאמור נכלל הוא גם מהשרשים, שהרי עתיק הוא מלשון ויעתק³⁶, והיינו שהוא מוכול גם מבחינת אריך, ומה

21) ראה חו"א לא, ריש ע"ב. תר"ח (24) ראה ספר הערכים — תיב"ד ח"ד ערך בראשית א, א. סידור (עם דא"ח) ש"ה ד'. אורות דספירות בתחם לכלים. ותש"ג.
22) וכו"מ. (25) עץ חיים שער מב (שער דרושי אביע"ע) פ"א. הרבא בסת"מ עור"ת שם.
23) ל' ל' ל' יב, ח. ועוד. וראה לק"מ אור שם ע' ר' ואלך. (26) ראה סת"מ עור"ת שם ע' קצו ואלך.
24) ראה סת"מ עור"ת שם ע' חז ואלך. וכו"מ. ועוד.

א"ל

א"ל

ש"פ משפטים, פ' שקלים, מכה"ח אור, ה'תשי"ב ריט

את רצונו וזהו שראשית העבודה ועיקרה ושרשה, היא העבודה דקבלת עול והיינו, שלמרות היותו כמעמד ומצב שלא שינה את עצמו, ורצונו שכלו ומדותיו (ער הא"ט ז"ר ניט איבערעגעמאכט און שטייט אין זיינע רצונות וכו'), ה"ה עובד את עבודתו בדרך קבלת עול שהרי בהנוגע למעשה בפועל, קיום המצוות כסור מרע ועשה טוב, אי אפשר להמתין עד שישנה את עצמו, אלא גם בהיותו כמעמד וכמצבו כמו שהוא, צריך לעבוד עבודתו בקבלת עול. וכן הוא בסוד העבודה בכל יום ויום, שהתחלת עבודת היום היא באמירת מודה אני⁴², וכן בעבודת התפלה, והתחלה היא הודו לה' שעוד לפני ההתבוננות ופסוקי דזמרה, ולפני ההתבוננות דרכות קריאת שמע, קריאת שמע ושמונה עשרה, אומר הוא הודו לה'י, בחינת הודאה, שזוהי העבודה כדרך קבלת עול דוקא.

אמנם כיון שהפסוק ועבודתם את ה'י אלקים קאי (גם) על ענין התפלה כמ"ש הרמב"ם⁴³ מצות עשה להתפלל כ"י שנאמר ועבודתם את ה'י אלקים, מפי השמועה למדנו שעבודה זו היא תפלה, שנאמר⁴⁴ ולעבדו בכל לבבכם, אמרו חכמים⁴⁵ א"י זו היא עבודה שכלל זו תפלה, מובן שבו נכלל נוסף על העבודה מידאה א"י זו ענין העבודה מאובה, שזוהי התפלה, לית פולחנא כפולחנא דרחימואתא⁴⁶. והענין כזה, דהנה פועלת התפלה היא הן כנפש האלקית והן כנפש החמיתית. כי תפלה הוא מלשון תפלה⁴⁷, שהו"ע החיבור, שעל ידה נעשית התחברות נפש האלקית עם שרשה ומקורה. ועוד ענין בתפלה, שעל ידה נעשה כידור ויחידות נפש הבהמית, והעלאת הניצוצות דגופו וחלקו בעולם. וכי ענינים אלו הם כהעבודה דאהבה דוקא. והנה, בעבודה דיראה וקבלת עול לכדה, הרי לא שינה את עצמו, ולא פעל כידור ויחידות נפש הבהמית, וכפי שרואים במוחש, שישנם כאלה שיש להם יראת שמים טבעית, ובהתבוננות קלה יכולים הם לערור את היראה להיות סור מרע ועשה טוב, ואעפ"כ, גם כאשר הונחתם כסור מרע ועשה טוב היא בשלימות.

(41) ראה קונטרס העבודה פרק א' ע"ג. תב. אות"ח פרישתו שם ע' א. קצת. עתד.
(42) ראה קונטרס העבודה פרק א' ע"ג.
(43) ריש הל' תפלה.
(44) עקב י"א. ג.
(45) תנתיב ב, טע"א.
(46) ראה דח"ב נה, ב. דח"ג רסו, א. לקו"ח פ"ג קונטרס העבודה פ"א. פ"ג ש"ל. וראה ספר העובדים דח"ב כ"ד א ע"ד אות"ח פ"ה ט"ט. וש"ג.
(47) תפלה היא פועלת התפלה היא הן כנפש האלקית והן כנפש החמיתית.
(48) קונטרס העבודה שם (ע' 4). תר"א תרומה ע"ט. סע"ד (ראה תורת כ"ק אמרי"ר שליט"א בסה"מ תשי"ט ע' 79). וראה גם תר"א פרישתו ע"ט. ב. תו"ח שם הל' ב. וחסד, סע"ג ואילן. מאמרי אהר"י חק"ח שם ע' תב. אות"ח פרישתו שם ע' א. קצת. עתד.

ריח לא תהי משכלה

שעליו נאמר ועבודתם את ה'י אלקים) יבדך את לחמדן ואת מימדין. ולאח"כ מוסף והסירותי מחלה מקרבך, והסירותי לשון נוכח. ששלישי המדבר אומר שהוא בעצמו יסיר מחלה מקרבך. ומהו מובן, שענין העבודה נוגע לא רק לשם ה'י, אלא גם לשלישי המדבר, בחינת עצמות ומהות א"ס ב"ה, שהעבודה פועלת (לא רק וברך את לחמדן ואת מימדין ע"י שם טוב, אלא גם) והסירותי מחלה גו' ע"י עצמות ומהות א"ס ב"ה. וצריך להבין, הרי כחינה שלמעלה מהשלהלות כחינוי אם צדקת מהו תמן לו (כנ"ל).

ויש לומר, שזה שאמרו רז"ל, וכי מה איכפת לי להקב"ה כו', קאי על העבודה עצמה (דהיינו פרטי העבודה), אבל התוצאה של העבודה שעל ידה נעשה צירוף הכריות, שגם ככריות בעלמא⁴⁹, ברי פחותה, נעשה צירוף ויחידות, שזוהי האהבהכפא מיש לאיך, הנה זה נוגע גם בכחינת העצמות⁴⁸. וע"י ועבודתם את ה'י אלקים גו' והסירותי גו', עצמות ומהות א"ס ב"ה דוקא. ובהו יבדך מה שנאמר כאן והסירותי מחלה מקרבך, ולא כמשיג לפני⁴⁹ כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך גו', כי בפסוק כל המחלה גו' לא אשים גו', מדובר רק אודות אפשרות למחלה, והבדלה היא שאפשרות זו לא תכוא לפועל. אבל בפסוק והסירותי מחלה גו' יש חידוש גדול יותר, שגם בשישנה מחלה בפועל (לא רק אפשרות למחלה), תהי הסרת המחלה. וכשביל הסרת המחלה ישנה בפועל יש צורך בכך עליון יותר, וע"י והסירותי כלשון נוכח, שקאי על עצמות ומהות א"ס ב"ה⁴⁶.

והנה ענין העבודה, ועבודתם את ה'י אלקים, שהיא כדוגמת עבודת העבד, קאי בעיקרו על העבודה ביראה וקבלת עול⁵¹, שהיא עבודה עבד⁵², שהעבד אינו חופס מקום לעצמו, ועוד יותר שאינו שום מצויאות לעצמו⁵³, והוא כביטול אל האדון, דאף שמצד עצמו בהפקידיא נידא ל"ה⁴⁰, ה"ה בכיוון וביטול אל האדון⁵¹, ולכן עושה ומקיים

(33) ראה תניא פל"ב.
(34) ראה גם ד"ה בשעה שהקדימו שנה זו ע' 183.
(35) לקמן ע' ש"י.
(36) בשלח טו, כו.
(37) ראה לקמן בסוף המאמר.
(38) תניא פמ"א (נו, א) קונטרס העבודה פ"א ע"ג ואילן. וש"ג.
(39) ראה קונטרס העבודה פרק ב' ע"ג. תב. אות"ח פ"ה ט"ט. וש"ג.
(40) ראה קונטרס העבודה פרק ב' ע"ג. תב. אות"ח פ"ה ט"ט. וש"ג.
(41) ראה קונטרס העבודה פרק ב' ע"ג. תב. אות"ח פ"ה ט"ט. וש"ג.
(42) ראה קונטרס העבודה פרק א' ע"ג.
(43) ריש הל' תפלה.
(44) עקב י"א. ג.
(45) תנתיב ב, טע"א.
(46) ראה דח"ב נה, ב. דח"ג רסו, א. לקו"ח פ"ג קונטרס העבודה פ"א. פ"ג ש"ל. וראה ספר העובדים דח"ב כ"ד א ע"ד אות"ח פ"ה ט"ט. וש"ג.
(47) תפלה היא פועלת התפלה היא הן כנפש האלקית והן כנפש החמיתית.
(48) קונטרס העבודה שם (ע' 4). תר"א תרומה ע"ט. סע"ד (ראה תורת כ"ק אמרי"ר שליט"א בסה"מ תשי"ט ע' 79). וראה גם תר"א פרישתו ע"ט. ב. תו"ח שם הל' ב. וחסד, סע"ג ואילן. מאמרי אהר"י חק"ח שם ע' תב. אות"ח פרישתו שם ע' א. קצת. עתד.
(49) ראה קונטרס העבודה פרק א' ע"ג.
(50) ראה קונטרס העבודה פרק א' ע"ג.
(51) ראה קונטרס העבודה פרק א' ע"ג.
(52) ראה קונטרס העבודה פרק א' ע"ג.
(53) ראה קונטרס העבודה פרק א' ע"ג.

ש"פ משפטים, פ' שקלים, מכה"ח אדר, ה'תשי"ב רכא

שאו תהי העבודה דועבדתם את הוי' אלקיכם כדבעי. וכיאור הענין⁵⁵, הנה בעקרה שאינה יולדת יש ב' כחינות. בחינה הא', שאפילו בית וליד (בית מטרון)⁵⁶ אין לה⁵⁷, שאין לה כלי קיבול לקבל הזריחה לצורך הלידה. וענינו בעבודה, שביח וליד קאי על ההתפעלות שכלית שעל ידה תהי' הולדת המדות בהתגלות לבן, ועקרה שאין לה בית וליד פירושו, שלא זו כלכל שאין לו אהוי"ו בהתגלות לבן, שזוה"ע טמטום הל"ב אלא שאין לו אפילו התפעלות שכלית, שזוה"ע טמטום המוח והטובה לזה היא מפני שאינו כלי קיבול להיותו כלי מלא, וכמדת כשר אדם כלי מלא אינו מחזיק⁵⁸. ודנה, כאשר האדם הוא כלי מלא, היינו, שהוא מלא מהרצונות שלו, לא מיבע"ד צונות ויצר הרע, שהם הרצונות לדברים האסורים, או אפילו צונות נפש הבהמה לדברים המותרים, דעם היותם דברים מותרים, הלי התאווה אליהם היא בחינת שד משרין יהודאין עכ"פ⁵⁹, אלא אפילו רצונות נפש האלקית, היינו רצונות קדושה, הנה אם הוא מלא ועסקו בהרצונות שלו, לומר שעבודה זו יש לו חוש בה כו', עבודה זו הוא רוצה ועבודה זו אינו רוצה (די עבודה וייל ער און די עבודה וייל ער ניט), אזי הוא כלי מלא שאיננו מחזיק, שאינו תופס האמת כמותו ושכלו להיות מזה התפעלות שכלית. וענין הב' בעקרה, שיש לה בית וליד, אלא שאינה יולדת, והיינו שיש לו כלי קיבול לידע ולהתפעל בשכלו, אלא שלא נעשה מזה הולדת המדות בהתגלות לבן. ודנה, כשם שלצורך ההולדה במשמות צ"ל ענין הזריעה ע"י גילוי כח האיך סוף⁶⁰, כמור"כ לצורך הולדת המדות צ"ל ענין הזריעה, אור זרוע לצירוף⁶¹, דקאי על הזריעה דחורה ומצוות, וכא ע"י כח עליון דקאי, שזוהי ההווה עצמית שלמעלה מטעם ודעת שצריכה להיות לכל הפחות פעם אחת בשנה, בהתחלת העבודה⁶². וגם לאחר הזריעה ישנו הסדר דימי העיבור, שהחולד הולך וגדל כו' עד שמתגלה כאויר העולם, וכמו כן ישנו גם הסדר דימי העיבור כו' לצורך לידת המדות בהתגלות הלב⁶³. אמנם, גם לאחר שנולדו המדות דאהבה ויראה בהתגלות לכו (השללה

ד' א' ר'
 ט' א' ר'
 ז' א' ר'
 ח' א' ר'
 ט' א' ר'
 י' א' ר'
 י"א א' ר'
 י"ב א' ר'
 י"ג א' ר'

(55) ראה ת"א שם. תו"ח שם חל"ב. א. 60 ראה גם לקי"ח שה"ש ל"ט, ד ואילך. [וצו, א] ואילך. אה"ח שם.
 (56) ראה ב"ד פמ"י, ב. פ"ג, ה. פ"ג, ה. קל. המשך שמה תשמה תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז) חובא באור החיים וידא בא, ב. תכמות סו, ויש ע"ב. ע קנט. וכב"מ.
 (61) תחלים צו, א.
 (62) ראה סה"מ תש"ג ע' 19. ועוד.
 (63) ראה תו"ח בשלח קט"א, ב [פ' בא רעו, א].
 (57) תכמות סו, ויש ע"ב.
 (58) ברכות מ, א.
 (59) תניא פ"ח (ג, רע"א). מחז"ג רנ"ג, א.
 רעו, א.

נשאות נפש הבהמית בתקפה וכגבורתה כחולדתה, ואדרכה, נחזיקה יותר בהמשך הזמן ע"י ריכוי ההשתמשות בה⁶⁴. וכיון שע"י העבודה מיראה לא פעל בירור היכו"ל נפש הבהמית, לא פעל גם התחברות הנפש האלקית עם שרשה ומקורה, כ"י שהנשמה תכבוד את הגוף ונפש הבהמית, רצונו ית', והרי רצונו ית' הוא שהנשמה תכבוד את הגוף ונפש הבהמית, וכשיביל זה יודה הנשמה למטה, שהרי הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון, וירידתה למטה היא כרי לכרר את הגוף ונפש הבהמית⁶⁵, וכל זמן שלא פעל בירור נפש הבהמית, לא מילא את רצונו ית', ולכן לא פעל התחברות דנפשו האלקית עם שרשה ומקורה, ורוקא בעבודה מאהבה, שעל ידה פועל בירור היכו"ל נפש הבהמית, ה"ה פועל גם התחברות נפש האלקית עם שרשה ומקורה. ועוד ענין כזה, שלא מספיק העבודה מיראה אלא מוכרחת להיות גם העבודה מאהבה, דדנה עבודה היא מלשון עיבוד עורות⁶⁶, וכשם שבעיבוד עורות יש צורך כו"כ פעולות הבאות ע"י טירחא ויגיעה גדולה עד שנעשה העור מעוכב וראוי להיות קלף שיכתבו עליו פרשיות כו', כמו כן צריכה להיות עבודת ה' באופן של עבודה דוקא, טירחא ויגיעה גדולה. ומה מוכן שהעבודה מיראה אנה אמיתית ענין העבודה, כי ביראה אין הכרח שתהי' עבודה ויגיעה גדולה, וכנ"ל שישנם כאלה שיש להם ריאת שמים טבעית כו', ולכן בהכרח להיות גם העבודה מאהבה, שכאה ע"י עבודה ויגיעה גדולה דוקא. ומה מוכן שמ"ש ועבדתם את הוי' אלקיכם, קאי הן על העבודה מיראה, שהיא ראשית העבודה, והן על העבודה מאהבה, וכמבואר בקונטרס העבודה⁶⁷. ששילמות העבודה היא הן מיראה והן מאהבה.

ה) **ולכאור** אופן העבודה דועבדתם את הוי' אלקיכם, ממשך כחכות לא תהי' משפלה ועקרה גו'. דנה⁶⁸, עקרה היא שאינה יולדת בניים, דקאי על המדות אהבה ויראה (חולדות ההתכוננות)⁶⁹, שאהבה היא כחינת כן ויראה היא כחינת כת, ומשכלה היא שיוולדת אהבה ויראה, אלא שאין להם קיום. ועל זה בא הציווי לא תהי' משפלה ועקרה, שההתכוננות צ"ל באופן שתחיל מזה חולדת המדות, והמדות היוו בקיום,

(53) כהבא לקמן — ראה תו"א פרשתו
 עט, א. ואילך. תו"ח שם חל"ב, ב [וצו, ד] ואילך. אה"ח שם ע' אינו ואילך. סה"מ פ"א.
 (54) תו"א בראשית ה, ב. פרשתו עו, א.
 לקי"ח ורקא ב, ד. ובכ"מ.
 (52) שמעוניין בהערה 47.
 (53) כהבא לקמן — ראה תו"א פרשתו
 עט, א. ואילך. תו"ח שם חל"ב, ב [וצו, ד] ואילך. אה"ח שם ע' אינו ואילך. סה"מ פ"א.
 (54) תו"א בראשית ה, ב. פרשתו עו, א.
 לקי"ח ורקא ב, ד. ובכ"מ.
 (52) שמעוניין בהערה 47.

ש"פ משפטום, פ' שקלים, מכה"ה אור, ה'תשי"ב רמג

פחות ולא יותר, וככל יום, בכל שעה וככל רגע צריך לעבוד עבודתו למלא שליחותו בעלמא דיין, הרי הוא טרוד בזה כל כך, עד שאין לו פנאי כלל לחשוב אודות ענינים של מדיניות. וע"ד מאמר רבן יוחנן בן זכאי⁷¹ איני יודע באיזו דרך מוליכין אותי במתבאילים בזה⁷², שמצד גורל טרדתו במילוי שליחותו, לא היה לו פנאי לשים לב (צוהערן ז"ר) למדיניות שלידו. והיינו, שהוא טרוד ושקוע כל כך (ער איד אוי פיל פארלאנגט, פאראנגנט און פארטרונקען) במילוי שליחותו בכל יום וככל שעה וככל רגע, שאינו יודע מה נעשה עם שכלו ומדעותיו, ועצמו כנוגע למדיניות הנעלמות שבנפשו⁷³. ומזה מוכן במכ"ש רק"ץ שלא שייך אצלו רגש של שביעות רצון, כי, בידעו שבכל רגע ורגע צריך למלא את שליחותו, ואם עוכר רגע שאינו עובד עבודתו, ה"ז, לא רק שהיה יכול להנעלות ולשגשג בעבודתו (ער האט געקענט שטייגן) ולא עשה כן, אלא עוד זאת, שברגע זה שאינו עובד עבודתו מורד⁷⁴ הוא במלך המלכים הקב"ה ככך שאינו ממלא את שליחותו, הרי, לא זו בלבד שלא שייך אצלו הרגש של שביעות רצון, בארצן, אלא אדרבה, ווען מען פועגט אים וואס איז בא זיך מיטן בארצן, וועק הוא (שרייט ער אויס) כמר נפשו: מה לי רצון, מה לי תענוג, מה לי אהבה, מה לי יראה (וואס מיר רצון, וואס מיר תענוג, וואס מיר אהבה, וואס מיר יראה), כיצד יכול לחשוב על ענינים של מדיניות, בה בשעה שצריך לעמוד על המשמר שלא יעבור אפילו רגע אחד במצב של מרדה במלכות חז"ר מצד החסרון במילוי השליחות ברגע זה.

ז) ורנה כאשר האדם מקיים הציווי לא היה משכלה ועקרה בארצן, שעושה כל אשר ביכלתו שהיה עבודתו באהבה ויראה אמיתיים שיש להם קיום, ומתוך העדר שביעות רצון כ"ל, אזי מוסיפים ומבטחים לו מלמעלה שלא תהיה (כלשון הכתובה) משכלה ועקרה בארצו⁷⁵. **ועפ"ז** יש להוסיף ביאור במש"נ את מספר ימיו אמלא, אמלא דייקא, שזורה"ע שבא מלמעלה דוקא, (נוסף על ההתבוננות דהאדם במספר

71) לזה עיר מדי"ה ויקח ה"ה שנה זו (לעיל קנה). ד"ה בראשית ברא תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' בה ואילך).
72) בתלמוד הזהבאמא פתק ביקא אדמו"ר שליט"א בבבלי רב, הניח ראשו הקי על תשולבתן. רבן לאורי משן זמן המשיב באמירת המאמר (המו"ק).
73) חסר קצת (המו"ק).
74) ברכות כח, ב.
75) ראה עור באורים במאמר אדמו"ר תקצרים ע' שט. ועם התנאים — אה"ת פינתם ע' אונס ואילך. סו"מ תרכ"ו ע' קצא ואילך. תומ"ע ע' די ואילך. תרצ"ט ע' 50 ואילך.
76) להעיר מקיצורים והערות לתניא ע' מו.

דעקרה), ע"ל הזהירות שיהיה להם קיום (השלילה) דמשכלה, שדוקא אז העבודה היא אמיתית, כמ"ש⁶⁴ שפת אמת חכון לעד.

א) את אחת צריך לשיית עצות בנפשו, שגם כאשר עובד עבודתו כדבעי, הן כנוגע להשגה שבמות, והן כנוגע להמדות שכלב, שהם בהתנלות לבן, ואינם דמיונות שוא, אלא אהבה ויראה אמיתיים, ונרגשים גם בקיום התומ"ע, שנוסף על קיום התומ"ע בפועל ממש, יודע הוא כוונת המצוות, ויודע גם ההמשכות שנוצרות ע"י קיום המצוות שנע"י עבודת הצדקה והמשכה היא בקו החסד, וע"י עבודת הגבורה, משפט גר ביעקב⁶⁵, נעשית ההמשכה בקו הגבורה, וע"י לימוד התורה, שהוא קו האמצעי, נעשית ההמשכה בקו האמצעי, ועד שעבודתו היא באופן המרומז בריוק לשון הכתוב ועבודתם את ה'י' שלמעה הויה ששם הויה, נעשה ויהי כאחד, ולמעלה יותר בחינת הויה שלמעה הויה ששם הויה, נעשה אלקים אה"ת וחיובתם⁶⁶, הנה"ג בהיותו כמעמד ומצב כזה, צריך להזהר שלא תהיה לו שביעות רצון מעבודתו, שאז נשאר לעמוד על עמדו ואינו מוסיף לבלל בעבודתו (ער שטעלט זיך אפ אוי גייט ניש ווייטער). כי, נוסף לזה שהרגש דשביעות רצון יכול לגרום לכך שהאהבה ויראה שכוונת נולדו ונתגלו לא יהיו בקיומם (שזורה"ע דמשכלה), הנה"ג בשעה שעובד עבודתו באהבה ויראה, תהיה עבודתו במדידה והגבלה, במדה הנדרשת משביעות הרצון שלו⁶⁷. ועפ"ז לא תהיה משכלה ועקרה בארצן, שארץ הוא מלשון רצון⁶⁸, היינו, שלא ירגש אצלו אפילו שביעות רצון כלכך מעבודתו, (ופשיטא שלא יהי נרגשים הרצונות שלו, שאז הוא כלי מלא שאינו מחזיק, שאין לו בית קיכול כלל, בחינה הא' דעקרה הנה"ל).

וממשיך ככתוב את מספר ימיו אמלא⁶⁹, שזוהי העצה היעוצה כדי לפעול כנפשו הרגש של העדר שביעות הרצון, והענין בזה, לא יצטרך גו"י, ימים קצובים, ימים יוצר גו"י, ימים יצטרך גו"י, ימים קצובים, ימים יצטרך גו"י.

64) משלי יב, יט. וראה אה"ת פשתון שם ע' א' וסו"ת.
65) תהלים עט, ד.
66) ראה תרי"א שם ע"ב, א. תרי"ח פשתון תל"א, ב' רצו, ד'. אה"ת שם ע' א' רבנ.
67) ראה תרי"א שם ע"ב, טע"ד. תרי"ח שם תל"א, א' רצו, ד'. אה"ת שם ריש ע' א' רבנ.
68) ב"ר פ"ה, ח' ובמנות כהונה שם.
69) חסר קצת (המו"ק). וש"נ.

וטא עה"ד, ולכן גם בצריקים גמורים שירד הענין דהרגש עצמו, וכידוע⁸⁸ שאפילו צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים, אינו בטל במציאות לגמרי אלא הוא דבר בפני עצמו ירא ה' ואובד, יש מי שאוהב, ולא יגיע למעלה דרכותו כה' כמו שהיה נשמת קודם ירידה למטה, ועאכ"כ בנוגע לבינונים ואלה שלמה עצמו אינה יכולה להיות ע"י עבודת האדם עצמו והטרת המחלה דהרגש עצמו אינה יכולה להיות ע"י עבודת האדם בכת עצמו, כי אם ע"י המשכה נעלית ביותר, וע"י ההסודות דייקא, בלשון נוכח, שקאי על עצמות ומחות א"ס ב"ה כנ"ל.

ח) וכל ענינים אלה נמשכים גם בגשמיות, הן בנוגע למונא רוחא, שע"נ וברך את לחמך ואת מליך, הן בנוגע לחיי שע"נ והסודותי מחלה מקרבך, ומוסיף את מספר ימך אמלא, והן בנוגע לבני, שע"נ לא תהי' משכלה ועקרה בארץ. וכל זה נעשה הכנה לענין בניסת הארץ (שעל זה מדובר בהמשך הכתובים⁸⁹), כך תהי' לנו כמזרה בימינו ע"י משיח צדקת⁹⁰.

הימים שנקצבו לו), ובה גופא בלשון נוכח, ע"י שלישי המדבר, בחינת עצמות ומחות א"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות (כנ"ל), והענין כזה, שגם אם יש איזה פגם וחסרון במספר הימים דעבודת האדם, שהיו אצל ימים שבהם לא מילא את שלחותו, או אפילו ימים שבהם עשה גם ענינים בלתי-רצויים כו', הרי מצד בחינת שלישי המדבר שלמעלה מהשתלשלות, ששם לא שייך עליו של פגם, בתמלא מספר הימים הקצוב לו, ועוד יותר מכפי הקצוב כו', שכל הימים נעשים מלאים⁷⁷, ולא רק ימים מלאים, אלא גם ימים מאירים, שזהו הדין דמספר ימך⁷⁸, מספר מלשון⁷⁹ השמים מספרים פ' דמנהרין ומנצצין⁸⁰, ומלשון אבן ספיר, שהוא לשון ספירות ובהירות.

וזרר גם מש"נ והסודותי מחלה מקרבך בלשון נוכח, כשלישי המדבר. והתת המחלה שעלי נאמר והסודותי גו', היא מחלה כזו שיכולה להיות גם כאשר ועברתם את הרי אלקיכם, וגם כאשר וברך את לחמך ומימך, ולחמך ומימך קאי על תורה שבכתב ותורה שבעל פה⁸¹, או תורה ומצוות⁸², וע"נ וברך את לחמך ומימך שהעבודה בתומ"צ היא מצד הברכה דשם הוי', וגם אז עדיין יכולה להיות מחלה, וע"ל והסודותי מחלה גו' ע"י שלישי המדבר דקרא, והענין כזה⁸³, שמחלה שונאמרה כאן, מחלה סתם, היא השורש לכל המזלות, והיא הענין דהרגש עצמו שבא כסיבת חטא עץ הדעת⁸⁴, כידוע שקודם החטא לא הי' הענין דהרגש עצמו, וכמ"ש⁸⁵ ויהיו שניהם גו' ולא התבשרו, וענין החטא הוא שנעשה הרגש עצמו, כמ"ש⁸⁶ ותרא האשה כי טוב העץ למאכל גו', וזהו שגם כאשר ועברתם את הוי' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך ככול להיות (וישנו) ענין המחלה, שה"ע הרגש עצמו, כיון שחטא עץ הדעת פעל על כולם, גם על צדיקים, וגם על צדיקים גמורים, וכמארז"ל⁸⁷ ד' מתו כעטרי של נחש, שהם צדיקים היותר גדולים, שסיבת מיתתם אינה אלא בגלל

77) ראה תה"ת שם תלים ב וואילן. וראה אוה"ת פרישתו ע' אויטן שם (כד ז) ס"ע בשל"א.

78) כהבא לקמן — ראה תה"ת פרישתו ע"ג. תה"ת שם תמ, רע"א. אוה"ת שם ע' אויטס.

79) תהלים יט, ב. ראה תה"ת קל"ב. ב. אויטס.

80) מאמר אה"ת תקיט"ח שם. אוה"ת שם ע' אירבה וואילן. ע' ארזי. ע' אירלה.

81) תה"ת שם תמ, סע"א וואילן. לקיט"ח שם תמ, סע"א וואילן. 82)

83) כהבא לקמן — ראה תה"ת פרישתו ע"ג. תה"ת שם תמ, א וואילן. אויטס.

84) אירבה וואילן. ע' אירלה וואילן. ע' אויטס.

85) ראה תה"ת שם ע' אויטס. ועוד. ב וואילן. כראשית ב, כה. 86) שם ג, ג. 87) שבת נה, ב. כ"ב ז, א. וראה גם לקיט"ח שם ע' 132 וואילן.

88) ראה גם תה"ת פל"ה (מר, סע"א וואילן). פל"ז (מת, סע"א). 89) בפסוקים כו"לא.

90) חסר אריכות הדברים בסיום התאמר (המת"ל).